

Regeringskansliet (Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet)
li.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över remiss om förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026-2037

Er beteckning: TRV 2025/37255

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Gotlands län konstaterar inledningsvis att planen inte innehåller några namngivna projekt som direkt berör Gotlands län. Länet nämns inte heller i övrigt i planen och det är därför svårt för länsstyrelsen att avgöra vilka överväganden som gjorts kopplat till länets transportbehov.

Länsstyrelsen vill understryka vikten av en väl fungerande, stabil och tillgänglig färjetrafik till och från Gotland och behovet av en reservhamn. Färjetrafiken till och från Gotland bör ses som en del i den nationella infrastrukturen och hanteras i nationell plan.

Länsstyrelsen välkomnar ökade medel till vidmakthållande av vägnätet och understryker särskilt betydelsen av vattenskyddsåtgärder och vägarnas bärighetsklass på Gotland.

Gotlands förutsättningar och behov

Gotland är helt beroende av transporter med färja och flyg till fastlandet. Det är avgörande både för möjligheten att bo och bedriva verksamheter, för krisberedskap och totalförsvaret. Länet har flera näringslivssektorer som är starkt beroende av transporter till och från Gotland, men också god bärighet och framkomlighet på det gotländska vägnätet. Till dessa hör jordbruket, livsmedelsproduktion och inte minst besöksnäringen. 2020 var Gotland det län där besöksnäringen stod för näst störst andel av den regionala ekonomin och 2024 var ankomster av besökare det tredje största per capita. För Gotland är det särskilt viktigt med ett landsbygdsperspektiv i transportinfrastrukturplaneringen.

Säkerhetsläget i regionen gör att Försvarsmakten har återetablerat sig på Gotland och utökar sin verksamhet.

Vidmakthållande av väg

En stor del av ön utgörs av landsbygd och en stor andel av befolkningen är bilberoende. Näringslivet på Gotland är till stor del beroende av tunga transporter och även en ökad försvarsaktivitet kräver vägar med hög standard och bärighetsklass. Det är därför av stor vikt att det befintliga vägnätet underhålls, inklusive åtgärder för att öka bärighetsklassen. Länsstyrelsen i Gotlands län ser däremot inga behov av större enskilda infrastruktursatsningar på den regionala väginfrastrukturen ur ett nationellt perspektiv.

Vattenförsörjningen är en viktig fråga på Gotland både vad gäller vattentäkternas kvalitet och kvantitet. Det är därför av stor vikt att skydda de vattentäkter som finns på ön från föroreningar, men även att beakta vägnätets påverkan på infiltration till grundvattnet så att vägarna i minsta möjliga mån påverkar grundvattnets kvantitet.

Länsstyrelsen ser utifrån detta positivt på att medlen till vidmakthållande av vägnätet ökas.

Sjötrafik

Länsstyrelsen i Gotlands län anser att färjetrafiken till och från Gotland bör ses som en del i den nationella infrastrukturen och hanteras i nationell plan i linje med övriga insatser för att stärka Sveriges infrastruktur.

Färjetrafiken mellan Gotland och övriga Sverige har i praktiken funktionen av en broförbindelse. Länsstyrelsen anser att möjligheten för både gods- och persontransporter till och från Gotland är av nationellt intresse och det behöver säkerställas att både färjetrafiken i sig och nödvändig infrastruktur runt omkring vidmakthålls och utvecklas.

Gotlandstrafiken ligger idag i anslag 1:7 Trafikavtal, det vill säga utanför nationell plan. Trafikanalys har föreslagit att Gotlandstrafiken i första hand bör ses som en ersättning för en fast förbindelse och metodmässigt hanteras som andra infrastrukturfrågor.

Färjetrafiken till Gotland bör pekas ut som av stor försvarsstrategisk betydelse och som en hörnsten i totalförsvaret. Gotlands geografiska läge mitt i Östersjön gör ön till ett av Sveriges mest strategiska territorier ur totalförsvars- och säkerhetsperspektiv. Tillförlitlig tillgänglighet till ön är en nationell säkerhetsfråga. En robust och väderoberoende färjetrafik är inte bara en regional angelägenhet, utan en kritisk komponent i Sveriges krisberedskap.

Nationell plan för transportinfrastruktur behöver hantera både de civila behoven och totalförsvarets behov. Medlemskapet i NATO innebär högre krav på robust transportinfrastruktur än vad Sverige har idag. Länsstyrelsen i Gotlands län vill poängtera att färjetrafiken till och från Gotland är en viktig del i Sveriges totalförsvär.

Gotlandstrafiken är helt nödvändig för gods- och persontransporter både ur näringslivs- och befolkningsperspektiv. Avbrott i trafiken, för höga biljettpriser eller dålig turtäthet kan få stora konsekvenser både för möjligheten att bo och bedriva verksamheter på Gotland. Det är därför av stor vikt att staten säkerställer en färjetrafik till och från Gotland med tillräcklig turtäthet och rimliga priser.

Infrastrukturen på fastlandet i anslutning till hamnarna i Nynäshamn och Oskarshamn och anslutningar därifrån till exempelvis Stockholm och Arlanda har också betydelse för transporterna till och från Gotland.

Reservhamn

Länsstyrelsen anser att upprättandet av en reservhamn på Gotland som tillfälligt kan ersätta hamnen i Visby för färjetrafik är en högt prioriterad fråga. Reservhamnen är en fråga av totalförsvarsintresse liksom för öns krisberedskap i allmänhet.

Trafikverket har pekat ut hamnen i Kappelshamn som lämplig lokalisering för en reservhamn. Hamnen ägs av Fortifikationsverket, som tillsammans med Sjöfartsverket har en pågående planering för att bygga ut hamnen och tillhörande farled, i första hand utifrån Försvarsmaktens behov. Länsstyrelsen kan inte bedöma om de planerade åtgärderna är lämpliga och tillräckliga för att tillfredsställa det civila behovet av en reservhamn. Länsstyrelsen vill understryka behovet av att det civila behovet av en reservhamn prioriteras och att eventuella merkostnader för detta får tillräcklig finansiering, i den mån medel ska tas från nationell plan.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Fredrik Persson med samhällsplanerare Hamlet Mirjamsdotter som föredragande. I handläggningen har även stabshandläggare Thomas Persson deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.